

Сідько Олександр Станіславович

3 курс, теплоенергетичний факультет,
НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Шаповалова О. А., викладач
кафедри філософії ФСП НТУУ «КПІ»

Проблеми формування української ідентичності у сучасному світі

Проблема формування ідентичності культурного самовизначення лежить до найбільш актуальних питань сучасного державотворення та становлення української нації, особливо за часи перманентної кризи. Усвідомлення своєї національної ідентичності й реалізація її у різних видах культурно-історичної творчості є необхідною передумовою розвитку української спільноти й успішного українського державотворення.

Вперше механізм формування ідентичності був розкритий у концепціях З. Фрейда, у його наукових розвідках, які виникли на основі психологічних та психоаналітичних спостережень. З його позиції, національна, або етнічна свідомість передбачає ідентифікацію індивіда з історичним минулим даної групи і акцентує ідею «коренів». Надалі концепція ідентичності здобула більш глибокого осмислення у різновекторних дослідженнях; особливо вагомий внесок у вивчення ідентичності, її структури і різних аспектів на рівні індивідів зробили: П. Бурдьє та Д. Леві-Стросс. Для вітчизняних дослідників проблема формування національної ідентичності, відносно нова, проте вона висвітлена у працях М. Степико, Л. Климанської, Я. Грицак, які розглядають проблеми формування національної та культурної ідентичності українців на зламі ХХ-ХХІ ст. В цьому контексті вітчизняні дослідники також піднімають питання свободи особистості, місця і ролі релігії, моралі і права людини.

Кожен етнос, кожен народ має риси, притаманні лише йому, що науковцями визначається як характер нації. Специфічними особливостями для України є досить розвинені регіональні ідентичності. Етнорегіональні традиції Слобожанщини, Галичини, Закарпаття доволі живучі в ментальності, в культурі та побуті, все це

безпосередньо впливає на формування ідентичності, однак, варто зауважити, що глобалізаційні перетворення уніфікують культурні прояви регіональних меншин. На зазначену етнорегіональну специфіку України звертав увагу ще Франко: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів»[1, с.335].

Ми дотримуємося думки, що бути українцем, тобто ідентифікувати себе з українською культурою – це бути приналежним до цієї культури безпосередньо, бо це та енергетика, на якій базується внутрішній світ кожного індивідуума, котрий належить до українського етносу. В сучасних умовах українці перебувають у стадії формування, як нації модерної. Тому за цих умов необхідно чітко визначати критерії, за якими ми відрізняємося від інших. Але в той же час варто зазначити: спільним для українців та інших етносів є бажання жити у державі, в якій би домінувало право, а не беззаконня, побудованій на тих засадах, що їх виробило людство протягом історії.

В той же час хочемо зауважити, що на сьогодні спостерігається позитивна динаміка змін: існує держава; Україна поволі вимальовується як одиниця присутності у світовому процесі політики і культури. Проте лишаються актуальними слова Б. Грінченка «Почуймо себе членами з усесвітньої людської сім'ї і візьмімо собі все гарне, правдиве, високе і людяне, що виробила за все життя людськість, візьмімо і зробімо його частиною нашої душі; будьмо рідні і Гомерові, і Шекспірові, і Дантові, але попереду над усе зоставаймося самим собою, будьмо українцями–русинами думкою, мовою, ділом...»[2, с.118]. Отже, стратегії формування української ідентичності за складних умов сьогодення повинні ґрунтуватися на гуманістичних орієнтирах попередніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Франко І. Зібрання творів у 50-ти томах. – Т.31. – К.: Наукова думка, 1981. – С.335-352.
2. Грінченко Б., Драгоманов М. Діалоги про українську національну справу. — К.: Інститут української археографії, 1994. — 285 с.